

Johann Quistorp Fridericus Augustus Radiginius

Disputatio Theologica, De Impletione Legis

Rostochii: Kilius, 1642

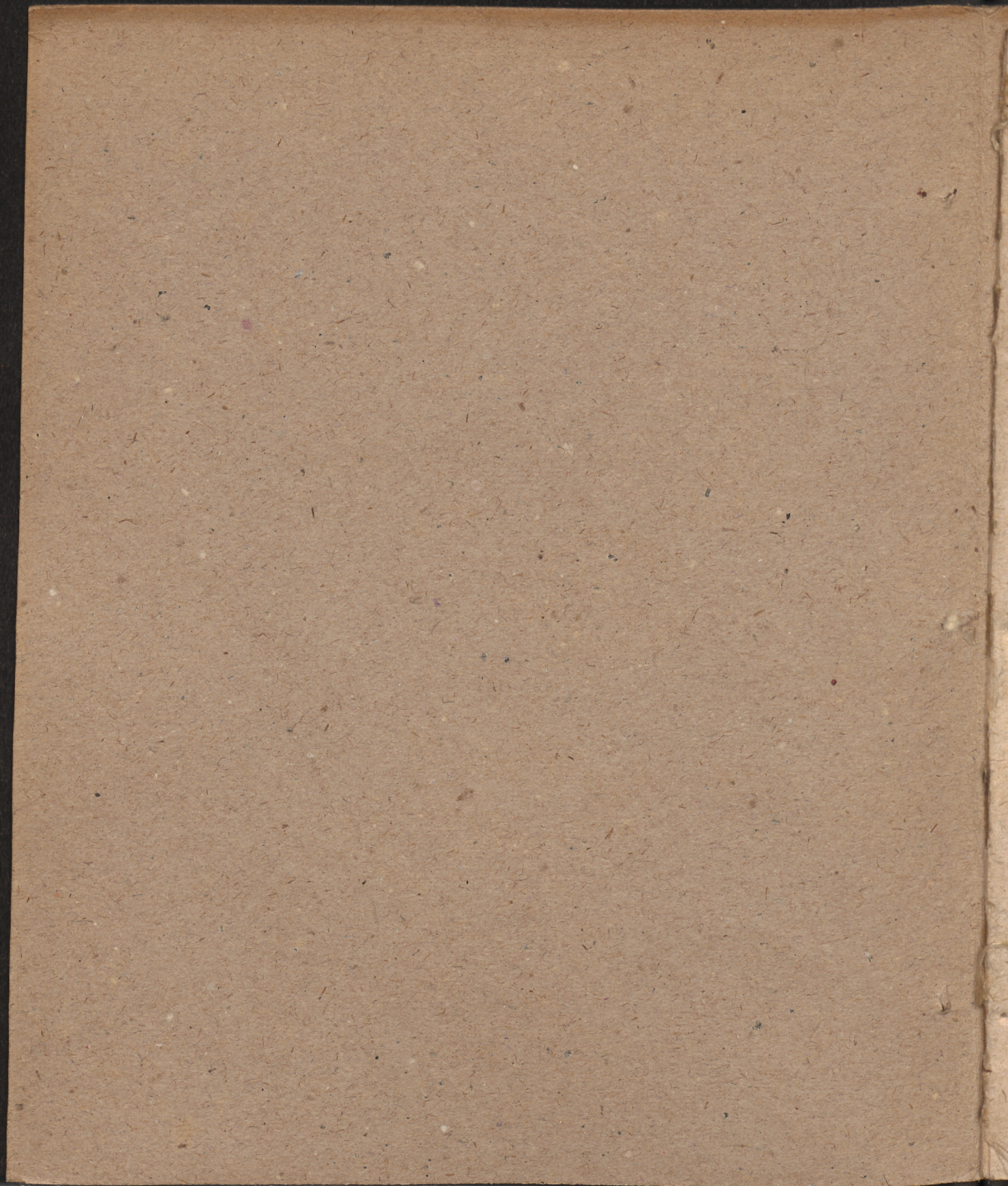
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn737815027>

Druck Freier Zugang

Vent.: F. A. Radigunius

Joh. Christian / a
R. U. theol. 1642.

ΣΥΝ ΘΕΩ
Disputatio Theologica,
DE
IMPLETIONE
LEGIS,

Quam
D. T. O. M. A.

In celeberrima Rostochiensis
Academia

SUB PRÆSIDIO
Magnifici Dn. Rectoris,
VIRI

Reverendi admodum, Clarissimi, atque Excellentissimi
DN. JOHANNIS QVISTORPII,

S.S. Theologiæ Doctoris celeberrimi, ejusdem
Professoris Publici, & Facultatis Senioris venerandi, Præ-
ceptoris, Fautoris, ac Promotoris plurimum
colendi,

Publico examini subijcit
FRIDERICUS AUGUSTUS RADIGINIUS,
Slesvicensis.

Illustrissimi Cymbrorum Ducis Alumnus,
AUTOR & RESPONDENS.

Habebitur in Auditorio Majori ad diem 26. Aprilis.

✽(o)✽
ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILII, Acad. Typogr. Anno M. DC. XLII.

JOVA JUVV.
SECTIO PRIMA

παρασκευη.

THESIS I.

Uod de Davide Adolescente nul-

li pietate, & virtute secundo, Spiritus S. memorat 1. Sam. 17. 39 id, si rem ad pii iudicii lancem expendimus, non inconcinnè ad nostri instituti rationem accommodare possumus. Quemadmodum enim is galeam Saulis indutus cū Goliatho congredi detrectabat; sed abjectā illā fundam pastorem arripiebat. Ita post luctuosissimum, cheu! Parentum nostrorū lapsū, Legis divinæ jugum, exactionis rigorem & damnationis terrorem neque nos, neque Patres nostri portare valuimus Act 15. 10. sed quoties cum infestissimo generis humani hoste fuit conflegendum, projectā Legis galeā fundam fidei cum Davide arripere necessum habuimus. Unde meritò deliria humanæ rationis explodenda, quæ contra clarissimam Scripturæ S. lucem, sublati liberi pro hoc statu arbitrii viribūs, perfectissimam implendæ Legis facultatem tribuit. Hanc itaque opinionem ut depromptis ex myrothecio Sacrarum Literarum rationibus infringamus, doctrinamq; de *Legū Impletione* rebus copiosissimam, usu fructuosissimam, & argumentis intrinsecus partem referatissimam à fermento argutiuncularum humanarum purgemus, pro ingenii nostri capacitate annitemur.

II. Methodus, quā uti pro tempore animum induximus, hæc est: Primò formato inter nos, & Scholam Pontificiam *controversia statū*, *Thesin*, & *Fundamenta* Romanensium in medium adducemus. Deinde recto pede ad illorum *argumenta*, iisq; à nostra parte oppositas *Responsiones* progrediemur. Tandem *orthodoxam veritatem* rationibus cū ex Scripturā tum Natura adstruemus,

A 2

III. Ne

III. Ne verò Æquivocatione, quæ Philosophis errorum genitrix dicitur, facillè quis fallat, aut fallatur, terminorum enodationem statui quæstionis permitemus.

III. *Renatus* itaque, quod facillè nobis Adversarius largitur, est *homo pius*, & verè credens ex verbo. 1. Pet. 1. 23. qui lavacro *πενιγγυεσθίας* καὶ ἀνακρινώσεως initiatus Tit. 3. 5. sanguine Christi à peccatis emaculatus, & Spiritus S. donis instructus Deo servit in sanctitate, & iustitia Luc. 1. 75.

V. Tò implere non mitiori (quod Pontificii intendunt) vocabulo est exprimendum, quasi sufficiat *externè* tantum *præcepta* more, Phariseorum *observare*; aut instar subditi Regii sedulo cavere, ne quid contra mandata *externè* committamus, hoc enim non est controversum. Quin potius *omnibus numeris absoluta perfectio* requiritur, ut, quemadmodum vasa infuso liquore ad summa labra exuberant, sensus, & intellectus, voluntas, & facultas nostra Legem divinam impleat.

VI. Per *Legem* utrinque intelligimus non Ceremonialem, & Forensam; sed *Moralem*, per quam illi non nisi spontaneam obedientiam ex delectione mentis, & consensu voluntatis præstandam intelligunt, verùm ita dissensus inter nosse nequit. Nos ergò *Legem in summo suo rigore* tam quoad externos mores, quàm interius nos affectus hic capimus, eamq; impletu impossibilem asserimus.

VII. Ex his facillè etiam constabit, tò *perfectè* includere *perfectiorem & partium, & graduum*: quia non unitantum, aut aliquibus, sed omnibus, & singulis Dei mandatis obsequium debemus; præterea omnium virium, motuum, & affectuum perfectissima, & cum mente divinà exactissimè congruens requiritur integritas, in qua nihil rigor Legis desiderare, nihil livor Diaboli fugillare possit. Paucis Lex à nobis exigit *perfectiorem* 1. *subjectivam* ut secundum corpus, & animam, & affectus, Deum, proximumq; diligamus 2. *objectivam* ut omnia mandata servemus. 3. *Adjunctivam* ut ratione temporis interruptè, ratione quantitatis eminentissimè, ratione qualitatis intensissimè diligamus.

VIII. Non ergò hic cardo controversiæ vertitur in eo: N. *An homo ante lapsum perfectam Legi obedientiam præstare potuerit?* quis enim

enim hoc inficiabitur, qui considerat, ipsum creatum esse ad imaginem Dei, quæ nihil aliud fuit quam conformitas intellectus cum Dei sapientiâ, voluntatis cum Dei justitiâ, appetitus cum Dei castitate, & ἀντιστοιχία. Quam facultatum omnium harmoniam si in-violatam in posteros Adam transtulisset, non esset quod jam de-
sublata implendæ Legis potestate conquereremur.

IX. Nec, 2. *Utrum homo post lapsum ex se, & suis viribus Legi di-vine satisfacere possit?* illud enim ut Pelagianum, propter corruptæ naturæ labem omnino negamus.

X. Nec 3. *An à renato Lex secundum absolutam Dei potentiam ita impleri possit, ut in vita per Dei gratiam sit immunus à peccatis.* Hic enim valet illud Augustini l. 2. de peccat. merit. Si queratur, utrum in hac vita aliquis sit sine peccato, esse non credo, magis credo Scriptu-ræ, ubi Sanctorum vox: Si dixerimus, peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Nec Deus propter suas causas naturæ vitiatæ pharmaco gratiæ suæ ita mederi vult, ut ad omnibus numeris perfectam impletionem contendere queat.

XI. Nec, 4. *An regentis possit dici implere Legem imputativè, & inchoativè, perfectione partium pro statu Viatorum.* Quorsum alias in Sacris tot Sanctorum exempla exstarent, qui laceratis justitiæ pro-priæ pannis abjectis, obedientiæ, & satisfactionis Christi purpurâ nuditatem suâ regentes Deo ἀνευ δόλης, καὶ ὑποκρίσεως servierunt?

XII. Nec 5. *An cum auxilio divino Legem observare, externa Le-gis opera, eaq; bona præstare possit.* Hoc enim non negamus, quin ad obedientiam, & gratitudinem erga misericordem Patrem in cælis demonstrandam necessarium esse affirmamus.

XIII. Sed, 6. In hoc potissimum status quæstionis versatur: *Utrum homo renatus tantâ plenitudine, & mensurâ gratiæ in hac mortalita-te instruat, ut illâ adjutus, toto corde, totâ animâ, & totis viribus, per-fectione graduû, totaliter, & perpetuò, sine interruptione & cessitatione, absque omni concupiscentiæ motu, & affectu Legem Moralem præstare possit, faciendo quæ in illa jubentur, & fugiendo quæ in eadem probi-bentur, ita ut ne tantillum ab exactissima ejus obedientia defleat, at-que enormet.* Negant id Orthodoxi; Affirmant Pontificij.

XIV. Assertionis suæ fundamentum ponunt. (α) *in bonitate & misericordia Dei*, unde fieri non posse autumant, ut summum illud

bonum Deus ea à nobis poscat, quæ in viribus nostris non esse optimè novit. Sed tantùm abest, ut bonitati, hoc ipso, divinæ quippiam decedat, ut illustrior inde evadat, quippe repetitâ nobis, quod primis parentibus, atque in illorum persona naturæ, & sic etiam omnibus posteris concesserat. (β) *In naturâ, & proprietate Legis*, cui adversari putant obligare ad ea, quæ in manu nostra non sunt. Hoc autem licet ob libertatem arbitrij de divinis ante lapsum, & de humanis post eundem affirmemus, de statu tamen hominis corrupto negare cogimur: non enim per lapsum nostrum Lex internam suam naturam, sed nos implendi facultatem amisimus. (γ) *in peccatis venialibus*, quibus Nomen divinum non offendi tantoperè ajunt, utpropterea à regno calorū exclusi æternam damnationem mereamur: hinc κατὰ μέγεθος sanctorum delicta nævulos quotidianos vocant. Sed, ut ut hoc respectu fidei in Christū veritati adlitet, ex se tamen omninò falsum est, peccata namque non ex imbecillitate subjecti, sed ex pacto Legalis sunt æstimanda.

SECTIO SECUNDA.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ

XV. Pro Affirmativa pugnaturus Bellarminus l. 4. de Justif. c. 11. 12. 13. argumenta sua in tria agmina dispescit, quorum *primum* tanquam caput reliquorum *S. Scriptura*: *secundum* Ratio Sacrarum Literarum subsidio nixa: *tertium*, & *ultimum*, *Ecclesia primitiva* venerabili sanctorum Patrum corona supata ducit.

XVI. Ex *Scriptura* autem triplicis generis argumenta desumit: *Primum* à dictis quæ innuunt facilitatem, & possibilitatem implendi Legem. Sic ex *Matth. 11. 30. Jugum meum suave est, & onus meum leve est*, probare intendit, Legem Dei esse impletu facilem. Quam verè autem hoc inde fluat, vel ipse textus docet, in quo Christus respicit partim *ad onus peccatorum*, à quo seriò pœnitentes, veraq; fide meritum suum amplectentes levare gestiebat. Partim *ad onus miserationum, & afflictionum hujusvitiæ*, quod secundum carnem viventibus Eternâ gravius, secundum spiritum autem incedentibus levissimum juxta, & suavissimum est, idq; propterea, quia Christus maximam oneris partem succollavit, nobisq; sub pondere carnis gemen-

gementibus Spiritus S. auxilium, liberationis tempestivæ solatium, & æternæ compensationis præmium promittit: Hinc *Augustinus homil. 9. de verb. dom. inquit, omnia, quæ aspera, & gravia videntur, in Schola Christi, facilia sunt, propter præsidium, & efficaciam Spiritus S. qui sublevar infirmitates nostras.* Partim ad *enim Mosaicarum Ceremoniarum Gal. 5. 1. & Pharisaicarum Traditionum* quas Salvator adventu, & doctrina sua sustulit. Et si vel maximè jugum illud de doctrina Christi explicetur, non tamen simpliciter ita dicendum est; sed cum respectu *ad Legem*, quæ est jugum oneris *Esa. 9. 4. & jugum importabile Act. 15. 10.* tum etiam ratione *mortificationis carnis*, quæ homini gravis, & sine dolore fieri nequit. Interim doctrina Christi non tantum Legem, sed & Evangelium comprehendit, cujus respectu iterum *suave, & leve* dicitur propter *assistenti- am Spiritus S. & demensum crucis viribus nostris proportionati. 1. Cor. 10. 13.*

XVII. Deinde obvertit & illud *1. Job. 5. 3. Mandata ejus gravia non sunt.* Sed Apostolus causam facilitatis præstandorum præceptorum subjungens: *ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆ θεῆς νικᾷ τὸν κόσμον* non nudè; & crudè dictum hoc capi vult; verum respectu *renatorum, quæ renatorum*, quibus imputatione perfectæ obedientiæ Christi, inchoatione vitæ novæ, Spiritus S. auxilio mandata Dei levia redduntur. Quamvis hanc suam renovationem, tantquam omnibus partibus absolutam impletionem ante Dei tribunal asserre non possint, sed defectus, infirmitates ac sordes quasvis intercessionem Christi deprecari cogantur: *Gratiâ namque Dei tribuit in hac vita studium præcepta servandi, & eadem, si quid in illis præceptis minus servatur, ignoscit.* *August. Ep. 3. ad Bonif. c. 7.* Gravia igitur *non sunt in se*, quia olim præstari potuerunt; sed propter adherentem labem *ex Accidenti* gravissima facta sunt; *non renatis, sed irrogenitis*, respectu *iræ* atque æternæ damnationis.

XVIII. Nec moramur hic obstreperentem Adversarium: illam non imputationem peccatorum ob *λύτῃν* Christi vel tollere ipsius Legis obligationem, ut prævaricator non incurrat reatum, quod esse nequit; quia sic lex non esset lex, nec jugum jugum: vel tollere reatum ex prævaricatione jam contractum, atque ita falsò Scriptura
Legem

Legem diceret iugum suave, cum potius ostenderet esse durissimum. Resp. distinguentes inter *obligationem ipsam*, quæ Legi propria est, & perpetua, & inter *obligationem rigorosam*, à qua, intercedente Christi merito, renati sunt liberati, unde nec creatum actualem, cui, si Deus *κατ' ἀρετὴν* cum ipsis agere vellet, alias subjicerentur, incurrunt, sed potius reatus ille, antequam contrahatur, & ne contrahatur, in ipsis tollitur.

XIX. Has autem modò adductas rationes firmioribus columnis sustentare conatur Bellarminus *κ.* ex Ps. 119. 32. *Viam mandatorum tuorum cucurri*: ubi propter cordis, seu (quod idem ipsi est) gratiam infusam Davidi perfectam Legis impletionem, quam ne somniavit quidem, ascribit: Quod enim in Fonte per *Futurum* (*מָחָד*) effertur, ille vel vitio vulgatæ versionis, vel fucum incautis faciendi gratiæ per *Præteritum* reddit. Unde à studio, & voluntate ad effectum, & facultatem argumentari inconsequens est. Et ipse Regius Vates sibi non constaret, quando toties remissionem peccatorum à Deo in *Psalmis suis* 32. & 51. &c. efflagitat.

XX. *ב.* Ex Philipp. 4. 13. *Omnia possum in eo, qui me confortat sc. Christo*. Hic iterum Bellarminus *μετὰ πρὸς ἡμᾶς* ad Legis Impletionem trahit, quod Apostolus restrictè de moderatione in prosperis, & adversis intelligit. Verba igitur accipienda sunt secundum subjectam materiam, ne (quod dicitur) nodum in scirpo quæramus. Deinde si vel maximè paulò generalius illa essent explicanda, sensus inde emergeret reduplicativus, hoc modo: *Omnia, quæ, & quatenus possum, in Christo, qui me confortat, possum, cui consonum est illud 1. Cor. 15. 10. καὶ ἐγὼ Θεοῦ ἐργάτης, ὃ ἐργάτης. & 2. Cor. 3. 5. Non sumus idonei cogitare quicquam ex nobis, tanquam ex nobis, sed si ad ali-*

XXI. *א.* Ex *Ezech. 36. 27. Ego faciam, ut in præceptis meis ambuletis*. Ubi Prophetæ sermo non est de effectu (quemadmodum sine ratione crepant Pontificii) sed promisso, non de absolutâ, & legali; sed inchoata, & Evangelica renatorum obedientia: Unde Resp. non probari quod in Quæstione est, fuisse sc. qui præter Salvatorem (quem solum, & semper exemptum volumus) exactissimum Legis divinæ rigorem sustinere, & implere potuerint.

XXII. De-

XXII. Denique luce clarius est, quod urget Bellarminus ex Ep. ad Rom. 8. 1. *Nulla damnatio est in his, qui sunt in Christo Jesu, non quia non imputatur prævaricatio; sed quia illi non secundum carnem ambulant, & quia per gratiam Dei fit, ut justificatio impleatur in ipsis.* Verba enim illa (qui non *κατὰ σάρκα* ambulant) *non dicunt causam*, cur maledictio in ipsis locum non habeat, sed *describunt eos tantum* qui non sunt sub maledicto. Altera verò ejusratio *non contrariatur nobis*; nam in his impletur justificatio Legis, quibus non imputata prævaricatione obedientia Christi fide applicatur.

XXIII. Secundam argumentorum Classem petit ex locis, quæ agunt de dilectione Dei & proximi. Rom. 13. 8. *qui proximum diligit, Legem implevit.* Item Gal. 5. 14. *Omni Lex in uno sermone impletur: ἀγαπᾷς τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν.* Unde evincere satagit, nos Legem implere posse, quia debemus, & possumus Deum proximumq; diligere. Sed *præus ex debito*, quo Deo sumus obstricti, *largimur*, *posterius autem in viribus nostris esse negamus*: non enim, qualiscunque, & quantulacunque dilectio normæ Legis divinæ satisfacit, sed *talit & tanta*, quæ ne minimâ imperfectione laborat, quæ insitam, & amaram cupiditatis radicem omnino non sapit. Ludit igitur Antagonista *fallacia Compositionis, & Divisionis* conjungendo ea, quæ simul vera in hoc statu esse non possunt. Addimus dilectionem *in se, & abstractè, non verò concretè, & in subjecto* Legem implere: vitium enim corruptæ naturæ adhærens non admittit eum dilectionis gradum, quem Legis *ἀνεπιβία* urget. Hujus imbecillitatis memor Deus Opt. Max. nobiscum dispensat, dum nihil amplius exigit, quam ut præviâ obedientiæ Christi imputatione hic in via sincerè diligere incipiamus.

XXIV. Nec à sede nos deturbant reliqua Bellarmini dicta, quæ pro sua sententia stabilienda promittit ex Job. 13. 35. *In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* & Joh. 15. 14. *Vos amici mei eritis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis:* præcepi autem vobis v. 12. ut diligatis alii alios, prout dilexi vos. At quæ hic collectio? discipuli Christi debent imitari dilectionem Christi, ergo possunt eandem penitus exprimere, & ceu vivis co-

B

loribus

loribus representare: quomodo à præcepto ad complementum legitima nequitur sequela? Quid quod dilectio nostra ostendat quidem; sed non efficiat nos Christi amicos, atque ita non merito nostro, sed gratia Dei amici Christi dicimur, qui nos ad respondendum mutuo charitatis studio invitat.

XXV. Instet ergò Bellarminus, Deum, cum dilectionem præcipit, nihil requirere, nisi ut diligamus ex toto corde; at hoc non solum posse fieri, sed etiam fuisse facturum testatur scriptura Deut. 30. 6. *Circumcidet dominus cor tuum, & cor semini tui, ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua.* Quæ verba si accuratius secundum normam S. Scripturæ examinemus, & cum locis parallelis conferamus, inveniemus certè, quod id ex toto corde partim pro obedientia perfecta sine omni concupiscentiæ, & peccati macula: partim pro dilectione vera, & sincera sine fuco, & simulatione sumatur. Prior acceptio obtinet in præcepto, estq; de qua nemo naturalem mali scaturiginem, & fomitem in se deprehendens sibi hæcenus gratulari potuit. Posterior in exemplo, quando vel sermo est ad renatos; vel ἀντιπρόσωπον diligendi studium in iisdem commendatur; quo sensu & hic accipimus, etiam si Bellarminus contra excipiat, velut sequitur.

XXVI. Non negari à se, dilectionem in hac vita imperfectam esse, cum possit crescere, & major sit futura in patria: id autem vero simile non videri, quod in hac vita non possit esse perfecta, sic enim amici, & discipuli Christi esse non possemus. Quamvis huic, & alijs objectionibus satisfactum esse non dubitemus, addimus tamen ex Augustino Ep. 29. ad Hieronym. *Quamdiu caritas augeri potest, profectò illud, quod minus est, quàm esse debet, ex vitio est, ex quo vitio non justificabitur coram Deo omnino vivens, propter quod vitium, si dixerimus, peccatum non habemus, nos ipsos fallimus.*

XXVII. Nec obtinet quicquam præceptis, & exemplis illis Scripturæ, ex quibus perfectam Legis impletionem possibilem esse probare annuitur Gen. 6. 9. *Noah vir justus fuit, atque perfectus.* Gen. 17. 1. *Ambula coram me, & esto perfectus.* Matt. 5. 48. *Estote perfecti.* Matt. 19. 21. *Si vis esse perfectus, &c.* Micà distinctionis, nodus, quem ille putat Gordium, dissolvitur: Scripturam sc. quando mentionem facit

perfe-

perfectionis, non intendere absolutam, & graduum, quam in nemi-
ne, nisi Adamo ante lapsum, & Christo Θεανθρωπῶ post lapsum
invenit; sed conditionatam, & partium, id est, serium, ac sincerum
studium obediendi Deo secundum præcepta hic inchoativè, illic
consummativè. Atque talis perfectio etiam in allegatis locis præ-
cipitur, & commendatur in viris sanctis, qui quoad potuerunt, vi-
tam duxerunt ἀμεμπτοι, καὶ ἀκέραιοι ὡς τέκνα Θεῶ, ἀμώμητοι ἐν
μέσῳ γενεᾷς σκολιᾶς, καὶ διεσπασμένης. Phil. 2. 15.

XXVIII. Tertium Argumentorum genus Antagonista depromit
ab exemplis eorum, qui Deum ex toto corde dilexerunt, & quidem
ex Veteri Testamento (α) Davidem producit ita Ps. 119. 10. loquen-
tem: In toto corde meo quaesivi dominum: Quæ verba Spiritus S. re-
petit 3. Reg. 14. 8. Non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit
mandata mea, & secutus est me in toto corde suo, faciens quod placi-
tum esset in conspectu meo. Item 3. Reg. 15. 5. Eo quod fecisset David
rectum in oculis domini, & non declinasset ab omnibus quæ præceperat
ei cunctis diebus vitæ suæ, excepto sermone Uria. (β) Josiam 4. Reg.
23. 25. Simili non fuit ante eum Rex, qui reverteretur ad dominum
omni corde suo, in tota anima sua, & in universa virtute sua. 2 Paralip.
15. 15. In tota voluntate sua quaeserunt, & invenerunt (γ) Josuam
1. ipsius c. 11. 15. Non præteriiit de universis mandatis, nec unum qui-
dem verbum, quod jussisset dominus Moysi.

XXIX. Hos omnes autem gravissimis peccatis se polluisse ne-
mo ignorat, nisi qui peregrinus est, & hospes in Sacris Literis: Un-
de mirum sanè est, Pontificios ad evincendam Legis Impletionem
illorum exempla citare, qui lacrymis, & suspiriis carnis suæ infirmi-
tates Deo, mundoque sunt confessi. Præterea in allegatis dictis ni-
hil aliud est, quàm specialium actuum, & facinorum commendatio.
Davidem enim cæde, & adulterio insignem ut prætereamus, dicimus,
Josiam quidem abrogando idolatriam, & ardentiori præ cæteris
Regibus affectu cultum divinum instaurando juxta omnem Legem
Mosis fecisse, interim tamen longè adhuc à totali perfectione ab-
fuisse, quemadmodum videre est ex bello, quod præter necessita-
tem, & mandatum Regi Ægyptio movit. Afa, licet sublata supersti-
tione idololatrica fecerit, quod rectum in oculis domini fuit, excelsa

tamen toleravit, Regemq; Aram, & Medicos auxilio Jehovah prætulit: Adhæc in Prophetam contra jus & æquum carcere sæviit, unde à crimine excusari nequit. *Josua* exemplum impertinenter allegatur; Agitur enim ibi de Lege Politica, seu de Cananæorum delerione, terræq; promissæ distributione. Anne quis inde ipsum totam Dei Legem implevisse, & ad summum perfectionis cacumen pervenisse salva Scripturæ, & conscientiæ veritate colliget?

XXX. In Novo Testamento provocant (1) ad Zachariam & Elisabetham, de quibus *Lucas c. 1. 6.* prædicat, quod fuerint *justiambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, & justificationibus domini sine querela.* (2) Discipulos, quos Christus *Joh. 17. 6.* sermonem Dei servasse ait. (3) Paulum ita *Rom. 16. 17.* conquerentem: *Quod nolo facio, si autem quod nolo, facio, jam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum, & v. ult. Ego ipse mente servio Legi Dei.* Ut unâ fideiâ duos dealbemus parietes, respondemus ad primum, & secundum exempla: justos eos dici non ideo, quòd perfectè Legem Dei impleverint, & omnis peccati expertes fuerint; sed (a) *justitiâ Christi imputata*, quod liquet ex cantico Zachariæ beneficia Dei gratissimo animo persequentis, scientiamq; salutis in remissione peccatorum collocantis. (b) *justitiâ inchoata*, quod ex majori parte virtutum commendenrur. (c) *justitiâ externa*, quod sine querela inceserint in omnibus mandatis Dei. (d) *justitiâ non ficta, aut affectata*, sed vera illâ, & ex ima animi mente profectâ: quo sensu & Apostoli sermonem Dei servasse dicuntur, qui si solus Legi divinæ satisfecit, quomodo reliqui irreprehensibiles, quomodo vanitate cogitationum, & pravitate affectuum offensam Dei non incurrent. Ad tertium dicimus, tantum abesse, ut Paulus se eximat à grege peccantium, ut se maximum peccatorem, & sub peccato venundatum profiteatur, deq; corruptæ naturæ vitiositate, quam hîc loci *ἀνομιὰς* cupiditates actuales operantem vocat, gravissimè conqueratur. Deinde Bellarminus tria hîc præsupponit, quæ nullo ipsi jure possumus concedere (α) quòd peccatum non sit nisi voluntarium. (β) quòd concupiscentiam tantum ad sensum referat (γ) quòd Legem non toti personæ; sed huic aut illi potentiæ datam esse statuat. Quare hoc *D. Hieronymi*

l. i. Dial. adv. Pelag. dicto concludimus. Aut da exemplum, quis absque peccato fuerit, aut si dare non potes, confitere imbecillitatem tuam, & noli ponere in calum os tuum, ut per esse, & esse posse stultit illudas auribus. Quis enim concedet tibi fieri posse, quod nullus unquam hominum potuerit, aut si nunquam factum est, fieri non posse concedere.

XXXI. Hactenus *Argumenta Scripturae*. Sequuntur jam *Rationes*, quorum machinis ne incauti ab Adversario obruamur omnino cavendum est. Manibus, itaque pedibusque eò contendendum, ut tela prævisa in caput Antagonistæ partim retorquere, partim objecta confringere possimus.

XXXII. *Ἀδυναμία* autem implendi Legem destruere allaborat Bellarminus (N) *Ex operibus supererogationis*, rectius verò super arrogationis dixeris, ita argutans: Si homo plus potest facere, quam Deus præcepit, utique multò magis Legem Dei implere potest. Atqui verum est prius ex *Matth. 19. 21. E. & posterius*. Sed probatio Antecedentis falsa est; etenim non propterea Salvator dixit, *εἰ θέλεις τέλει εἶναι, ὑπάγε, πώλησον σὰ τὰ ὑπάρχοντα*: quasi responsionem Pharisei approbaret, perfectionemque illam (fortè exterram) quam insolenter sibi arrogabat, pro absoluta Legis impletione reputaret. Sic enim natura humana lapsu Adæ jacturam non fecisset, nec Christi redemptione, & satisfactione opus fuisset; sed ut vanam adolescentis jactantiam retunderet, ipsique, quanto adhuc intervallo à perfectione legali abesset, ostenderet. Declaratur hoc simili: si quis morbo laborans falsa sanitatis persuasionem *Φάρμακον* sibi à Medico præscriptum respueret, Medicus verò signum reparatæ valetudinis peteret, inquiens: si ergò sanus es, curre ut videam. Eodem modo Christus Phariseum affatur: *si vis esse perfectus, quemadmodum arroganter crepas*, fac periculum perfectionis tuæ vendendo hæreditatem paternam, eamque inter pauperes erogando. Invertendum igitur potius *Antecedens*, quia homo non potest implere Legem, multò minus plus poterit præstare.

XXXIII. 2. *Ex proprietate Legis*. Si præcepta essent impossibilia, neminem obligarent, ac per hoc præcepta non essent; neque enim fingi potest, quomodo aliquis peccet in eo, quod vitari non potest.

Pulchrè hoc procederet, si homo culpâ suâ statu innocentia non excidisset, atque ita, quod absolute, & in se *δύναται* erat, ex hypothese *ἀδύναται* fecisset. Quid enim? num obligatio cessat, si quando debitor luxuria, & prodigalitate sua ad extremam paupertatis lineam adigitur? num Creditor debitum ab hæredibus exigens iniustitiæ potest argui? absit. Deus itaque rectè repetit à natura quod ei dedit, & quod sibi iustè debetur.

XXXIV. *Ex suspitione tyrannidis, & stultitia.* Si Lex esset impossibilis sequeretur, Deum omni tyranno esse crudeliorem, quippe qui ab ipsis etiam amicis tributum exigeret, quod nemo pendere posset, & Leges ferret, quas sciret à nemine observandas. Eadem recurrit responsio, quod sc. non sint *ἀδύναται* ex se, & sua natura, quæ Deus præcepit, sed ex vicio subjecti. Deinde neque benignissimus Pater post primævæ integritatis naufragium debitum hoc à nobis, tam exigit, quam ejusdem nos admonet, ut inde ad agnitionem nostræ infirmitatis, & *ἀδύνατοι* excitati, meritum Christi tanquam sacram anchoram apprehendamus, studiumq; vitæ novæ promptitudine obsequendi mandatis divinis sincerè declaremus. Ab aliis verò, qui extra Filium ex operibus Legis salutem adhuc quærunt, rigidissimè etiamnum repetit, & in iudicio extremo ob iustitiam, cui satisfieri vult severissimè exigit.

XXXV. γ. *Ex efficacia passionis Christi.* Si filius Dei passus & mortuus est, ut justificatio Legis in nobis impleretur *Rom. 8. 3.* sequitur aut nos Legem implere posse, aut Christum per mortem non obtinuisse quod voluit: posterius sine impietate asseri nequit, E. prius verum erit. Non negamus verè hunc finem esse missionis, & passionis Christi, ut τὸ *δικαίωμα* Legis in nobis impleatur. Non autem fieri debet à nobis in Christo per satisfactionem perfectam; sed à Christo in nobis per imputationem gratuitam, cui spiritus renovationis individuo nexu est conjunctus, ut non amplius secundum carnem; sed spiritum ambulemus. *Rom. 8. 4.* quam inchoatam obedientiam accedente peccatorum condonatione Pater propter propter filii meritum pro perfecta impletionem in credentibus reputat.

XXXVI. δ. *Ex*

XXXVI. 7. *Ex completionē voluntatis divinæ.* Si Lex à nobis implere nequit, frustra quotidie petimus: Fiat voluntas tua. Non enim fit unquam voluntas Dei in terra, sicut in celo, etiamsi Christo Magistro freti hanc orationem assidue frequentemus, nec unquam verè obediunt Christo, ac per hoc nulli nostrum erit causa salutis. Malè confundit hic Bellarminus τὸ fieri, & facere. Oramus ut fiat voluntas Dei, non ut nos faciamus eam, id est, ut fiat in nobis, non ut per omnia fiat à nobis, quia non permittit conscia carnis infirmitas, ut in hoc ævo ad summam perfectionem perveniamus: τὸ μὲν πνεῦμα πείθουμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Deinde τὸ facere voluntatem laxiori, implere verò legem strictiori significato accipitur: Illic vox sonat Evangelica, hic tonat legalis: Illic *δοκίμασαι* paternæ una insinuantur, hic *ἀκούε* Bodinorum Legi tantum urgetur. Facere igitur voluntatem Dei non simpliciter, sed cum discrimine hujus, & futuri seculi est intelligendum, ita ut hic fiat inchoatè, illic, ubi erimus *ἰσχύοντες* consummatè. Sic etiam petimus: *Adveniat regnum tuum*, licet certissimum, quod non eadem mensura in hac mortalitate ad nos veniat, quàm olim in patria fruemur, ubi de facie ad faciem intuebimur, quod jam in ænigmate videmus. Nec tamen frustra cælum precibus fatigamus, quia *indies* in renovatione, & sanctificatione nostra *uberiorem gratiam consequimur*, quando petimus: *dimitte nobis debita nostra*, quo certè non indigeremus, si voluntas Dei in Lege patefacta exactissimè à nobis impleretur. Denique expressè Hebr. 5. 9. asseritur, Christum obedientibus sibi verà fide Rom. 1. 5. & sincera vità Act. 5. 29. factum esse æternæ salutis.

XXXVII. 7. *Ex donatione Spiritus S.* In quibus Spiritus S. fructus illos parit, qui numerantur Gal. 5. 22. *Charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas*, illi non accusantur à Lege, atque ita eam implent. Atqui Spiritus S. in renatis parit illos fructus &c. Ergo. Respond. *Fallaciam Cause* hic committi. Renati enim non propterea non accusantur à Lege, quod perfectè eam impleant; sed quod *Christi impletio fide ipsis imputetur*. Nec sequitur, quod per consequens anneccitur: Non accusantur à Lege, ergo perfectam ei obedientiam

dientiam præstant. Quasi verò eam, quam Lex requirit, iustitiæ perfectionem in hac mortalitate sibi quis promittere posset, cum *primitiis Spiritus tantum accipiamus* Rom. 8. 23. cum Spiritus S. operetur in corpore peccati, & mortis Rom. 7. 24. adeoque pro capacitate subjecti, & modulo infirmitatis perficiat; hinc est quod *ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς* renovatione indigeamus. Licet igitur *ipsam fructuum Spiritus substantiam* Lex non accuset, *qualitatem* tamen, seu *imperfectiorem eorum*, malumq; in carne habitans inculcat, non ad damnationem; sed peccati agnitionem.

XXXVIII. 7. *Ex natura, & conditione filiorum Dei.* Omnis qui natus est ex Deo, non peccat, nec potest peccare 1. Job. 3. 9. Omnes iustificati sunt nati ex Deo. Ergo. Resp. duplici ratione reatum posse considerari, primum in habitu gratiæ, ita quia nutum, & ductum Spiritus S. alacri animo sequitur, & semen Dei in corde suo fovet, peccatis succumbere nequit: deinde in statu nature, ita fragilitatis humanæ vitium ostendit, siquidem sentit in carne sua fomitem peccati, unde gemebundâ cum Sanctis voce conqueritur. *Delecta quis intelligit? ab oculis munda me* ps. 19. 13. Quare reduplicativè verba ista sunt explicanda, ut talis inde emergat sensus: Omnis, qui natus est Deo, in quantum natus est ex Deo, in quantum Dei semen in eo manet, ille contra conscientiam sceleribus malitiosè non indulget, ita ut excusso Spiritu S. mancipium fiat Diaboli v. 8. Hinc ipse Apostolus distinguit inter peccare, & peccata habere, inter peccare ex ignorantia, & peccare ex malitia. Secus enim si sentiret, propria vineta caderet, quando c. 1. 8. ait: *Ἐὰν ἐπωμῶμεν ὅτι ἀμαρτίαν ἐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐκ ἑστὶν ἐν ἡμῖν.* Atque ita quoque argumenta rationis expediimus.

XXXIX. Succedit venerandorum Patrum autoritas, qua tandem Bellarminus Dux, & Antesignanus Romanensium pro facultate implendi Legem, tanquam pro aris, & focus militat. Sed frustra forsân viris cordatis ea affingit, quæ cogitare ipsis religiosum, asserere fortè nefas fuit. Putamus enim, si securaræ hypothesen supponantur, illos non contradicere nostræ assertioni, 1. Non ex verbo uno atque altero minus congruo scripta eorum esse explicanda, in quibus ingenuè, sæpius fatentur, quod etiam renati labe sua non carcant,

careant, & sanctis quotidie sit orandum: ἄφες ἡμῖν κύριε τὰ ὀφει-
λόμενα ἡμῶν. Hinc nulla ipsis ex bonis operibus solatij, & iusti-
ficationis spes potest affulgere, quia imperfecta sunt, carnisq; vitiis
contaminata. 2. Affirmare, Legem esse impletu possibilem (α) Respe-
ctu absolute possibilitatis, secundum quam Deus nobiscum non
agit. (β) Respectu concrete perfectionis in qua homo Legi Dei
cum generali tum speciali de non comedendo vetitæ arboris fru-
ctu satisfacere potuit (γ) Respectu divine gratiæ, quâ non tantum
ardens in nobis obsequendi mandatis Dei studium accenditur; sed
etiam ipse Christus suam nobis per fidem imputat obedientiâ æquẽ
acti ipsi eam præstitissemus. (δ) consummationis in altera vitâ, de
quâ eleganter Augustinus c. 36. de spirit. & lib. Præceptum illud di-
lectionis in illa vita complebimus, cum videbimus facie ad faciem.
Sed idem nobis hoc etiam nunc præceptum est, ut admoneamur, quid
fide exposcere, quo spem præmittere, & obliviscendo quæ retrò sunt, in
quæ anteriora nos extendere debeamus.

SECTIO TERTIA.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ.

XL. Destructis adversæ partis machinis, idem nobis, quod so-
lertissimis belli Ducibus incumbit, ut vallis ac fossis castra nostra
adversus hostium insidias muniamus. Virium itaque nostrarum
imbellicitatem, & insufficientiam humillimo animo agnoscentes
Deo ter Opt. Max. honorem integrum, inviolatumq; servamus, cui
tantum detrahi certum est, quantum viribus humanis tribuitur, &
adscribitur.

XLI. Ne verò in castris nostris planè inermes videamur, primò
gladium spiritus τὸν λόγον τῆς θεῆς τομῶμεν ὡς πρὸς πάντων μάχα-
ραν διασημῶν arripimus ex Act. 15. 10. Nunc ergò quid tentatū Deū im-
ponendo jugū super cervicē discipulorū, quod neq; patres nostri neq; nos
portare posuimus. Huc tendunt & alia classica Scripturæ dicta Rom.
8. 7. τὸ φρόνημα σαρκὸς Legi divina non subicitur. Eph. 2. 1. Omnes
mortui sumus in peccatis. Neque Gal. 3. 21. data est lex quæ posset vi-
vificare. Imò, non est homo justus super terram, qui faciat bonum, &
non

non peccet Eccles. 7. 21. Nec justificabitur in conspectu Dei ullus' vivens Ps. 143. ipsi etiam renati cum Paulo fatentur se imperfectos Phil. 3. 12. in carne sua non habitare bonum Rom. 7. 18. & cum Johanne: si dixerimus, peccatum, non habemus, nos ipsos seducimus & veritas in nobis non est. 1. Job. 1. 8. Unde evidentissimè patet, neminem, ne sanctissimum quidem virorum parem fuisse oneri Legis ferendo. Quis ergo jamde viribus suis quantumvis renovatis tantum sperare posset, cum isti viri inoffenso pede viam mandatorum Dei currere non potuerint.

XLII. Nec movet nos, quod hic excipiunt Romanenses, dicta citata de non renatis loqui, qui viribus naturæ Legem Dei implere omninò non possunt, interim renatis gratiam Dei habentibus præstitum id esse facile. Sed quomodo quæso ratio non sit generalis, cum loca allegata sint generalia, & ad omnes homines se extendant, qui *ἀνατιππῆτως, καὶ ὁμοθυμαδὸν* ex propria dictorum, factorumq; conscientia profiteri coguntur, se exactissimam illam omnium virium, & actionum cum Lege Dei conformitatem in se desiderare, ideoq; mandatis divinis perfectissimè obtemperare non posse. Deinde excipit Bellarminus locum illum *Act. 15.* agere tantum de Lege Ceremoniali, quod nos negamus (α) Ex scopo, v. s. enim duplicem quæstionem motam fuisse constat: 1. An circumcisio adhuc obliget gentes 2. An observatio Legis Moralis ad salutem sit necessaria. Ad priorem respondent Apostoli, Circumcisionem non amplius attinere gentes, paucas tamen Ceremonias Legales ab iis observari volunt propter evitacionem scandali, quod Judæis ad Christianismum conversis inde oboriri poterat: Hinc continentiam & fornicationem, quæ Ethnicis teste Terentio pro peccato non habebatur, eò etiam referunt. Ad posteriorem regerunt, Legem Moralem obligare quidem renatos ex gentibus ad obedientiam, opera tamen illius non valere ad justificationem, utpote quæ ex sola gratia Dei in Christo proposita pendeat. (β) Ex contextu, qui Ceremonialem tantum hic intelligi prohibet, quia addit fornicationem, quæ extra controversiam Legis Moralis est. Deinde quomodo de Ceremoniali simpliciter dici potest, quod sit jugum importabile, cum, portari possit, & à plurimis etiam hypocritis portatum fuerit (γ) Ex opposita

opposita gratia, illa Lex hic innuitur, quæ opponitur gratiæ iustificanti, & salvanti v. 12. atqui hæc non est Ceremonialis; sed Moralis Gal. 3. & 4. (d) *Ex historia Act. 13. 38.* Cum enim Paulus, & Barnabas concionem habuissent Antiochiæ de iustificatione per fidem, Pharisei autem Antiocheni ex Lege Mosaica iustitiam esse sectandam propugnassent, hinc τὸ νεώτερον ortum est, quod in concilio Apostolorum fuit decissum. (e) *Ex parallelismo*, ubi Paulus huius controversiæ occasione disputat hominem non iustificari operibus Legis, sed sola fide in Christum Jesum. Non ergo de *Ceremoniali tantum*, sed *Ceremoniali, & Morali* est intelligendum.

XLIII. *Secundo* canam, & sanam *Rationem* producamus, & neminem viribus sufficientibus ad Legis impletionem instructum esse evincimus, *N. A naturâ Legû*, quæ omnimodam, & exactissimam, conformitatem, & perfectionem tum quoad internos motus, & affectus, tum quoad externos actus, & effectus requirit. Quoad illos ut diligamus Deum sine remissione *ardentissimè*, sine reprehensione *perfectissimè*, sine intermissione *constantissimè*, & si quid aliud diligamus, id propter ipsum, in ipso, sub ipso, & juxta ejus voluntatem diligamus. Hoc præcipit Deus *Deut. 6. 5.* Diliges dominum Deum tuum ex toto corde, ex tota mente, ex tota anima, ex omnibus viribus tuis. Nullam igitur *vita nostræ partem relinquit, quæ vacare debet, & quasi locum dare, ut alia re velis frui, sed quicquid aliud diligendum venerit in animum, illo rapiatur, quo totus dilectionis impetus fertur August. l. 2. de doctr. Christi c. 2.* Quoad hos ut deo ventibus nos bene precemur, odio nos prosequentes beneficiamus. *Matth. 5. 44.* imò vel ipsam animam (si restulerit) pro fratribus ponamus 1. *Joh. 3. 16.* id est vitæ cum periculo ipsorum commoda promoveamus.

XLIV. *3. A causis subiecto internis.* Quot enim quæso homini renato in hoc fragilitatis statu adhærent defectus? quod cogitationum & motuum pravorum monstra cum ipso colluctantur, perfectæq; iustitiæ valla, & aggeres obvolvunt. Laborat *intellectus* defectu *scientiæ*, & *cognitionis*: ex parte enim agnoscit, & per speculum quasi & ænigma cernit 1. *Cor. 13. 12.* Laborat *voluntas* defectu *iusta delectationis in bono spirituali*, defectu *potentiæ bonum ele-*

dum perficiendi: τὸ μὲν θέλειν παρέχειται, τὸ δὲ καὶ πράττειν. τὸ καλὸν ἔχει εὐερίσκει Rom. 7. 18. Quid dicam? totus homo, qualis, quantus laborat dispositionibus ad malum, quas Apostolus nec verbis satis exprimere posse videtur, dum modò Legem membrorum ἀντιπροστυόμενον τῷ νόμῳ τῶ νοός; modò corpus peccati, modò malam concupiscentiam, malumq; inhabitans illas vocat Rom. 7. v. 7. 8. 23. 24.

XLV. 3. Anecessaria, & universali omnium sanctorum confessione, & ad petendam peccatorum remissionem obligatione. Prodeunt harum infirmitatum testes viri in V. T. sanctitatis laude conspicui, seq; à perfecta Legis impletione longissimè adhuc abesse conquerruntur. Verè, enim inquit Iobus, novi, quòd non iustificabit se homo coram Deo, si velit cum eo contendere, non respondebit ei ad unum ex mille c. 9. 2. 3. David quoque suum addit symbolum, ps. 19. 13. Delicta quis intelligit, ab occultis munda me ps. 32. 6. Propter hoc (remissionem peccatorum) rogabit te omnis iustus. Eadem querela fatigat viros N. T. Paulum Rom. 7. 14. Ego carnalis sum, venundatus sub peccato. Jacobum c. 3. 2. In multis offendimus omnes. Imò Johannes 1. Ep. 1. 8. mendaces illos appellat, qui dicunt se non habere peccatum. Nec si à peccatis immunes essemus, opus esset à Deo quotidie remissionem peccatorum efflagitare. Undè sic infero: Si renati Legem implere possunt, liberi sunt à peccato, ideoq; peccatorum remissione non indigent. Posterius per allegata loca ἀμύχανον, E. & prius tale erit. Rationem consequentiæ probo, quia, ubi peccatum non est, ibi nec ἀνομία, ubi ἀνομία non est, ibi cum Lege divina conformitas, ubi hæc ibi opus non est petere remissionem peccatorum.

XLVI. 7. Ab eventu, & experientia. Quia inter tot renatorum, pro virili ex gratia concessa annitentium myriadas ne unus quidem dari potest, qui Legem de facto perfectè impleverit. Nam si vitam omnium Patriarcharum, & Sanctorum tam V. quàm N. Testamenti excutiamus, neminem certè inveniemus, qui non lubentius infirmitatem suam fateri, quam Legis divinæ omni ex parte gloriolam falsò, & stolidè sibi arrogare malit. Unde sponte fluit, ne potuisse quidem, nec vires renatis à gratia infusa communicari, qui-
bus

*bus Legem perfectè impleant, quia obstat imperfectio, seu defectus
subjectorum.*

XLVII. *¶ Ab officio Christi Mediatorio.* Si renatus etiam post
concessam imputationis, & sanctificationis gratiam implenda legi
sufficeret, non opus fuisset Christi merito, *scilicet* Christus, & sine
causa mortuus fuisset *Gal.* 2. 21. Sine causa se tot laboribus, tot
molestiis, & angustiis exposuisset. At posterius falsum esse testatur
Apostolus *Rom.* 8. 3. *Quod impossibile erat Legi, in quo infirmabatur
per carnem, id Deus praestitit filium suum mittens in similitudine car-
nis peccati, de peccato damnavit peccatum in carne v. 4. ut justifica-
tio impleretur in nobis.* Frustra igitur est Bellarminus dicam scribens
Lutheranis, quod Christi meritum, inefficax faciant, statuendo,
ipsum tam insigni obedientia efficere non potuisse, ut *ad imple-*
mentum legis in nobis impleretur. Sed Resp. distinguendo inter rem, & rei
modum: illam non negamus, hunc verò rectius explicamus asse-
rentes justificationem impleri in nobis *non in habitatione, sed in imputa-
tione, non operibus, sed fide, non consumativè, sed inchoativè.*

XLVIII. Accedunt tertio Testimonia ipsorum Adversariorum
tum directè, tum indirectè *ad verum* implendi Legem proban-
tium. Directè & expressis verbis probat Lombardus l. 3. *sentent.*
dist. 27. *Illud praeceptum (Diliges Deum ex toto corde &c.) non
penitus impletur ab homine in hac mortali vita, sed ex parte, non ex
toto.* Thomas Aquinas Doctor ille Angelicus in c. 3. ad *Gal.* lect. 4.
addit. *Nullus potest Legem servare hoc modo, quo Lex praecipit.* Et
mox: *Implere Legem est impossibile.* Quid de ipso Bellarmino dicam?
anne privatae ipsius meditationes à disputationibus dissentiant?
quamadmodum videre est ex verbis supra ps. 130. *Si iniquitates,
quae sunt debita nostra, in tuo libro rationum diligenter custodias, ut
exigas de illis rationem, nemo nostrum tibi satisfaciet: ideo peto, ut
cas de libro tuo deleas, & misericorditer indulgeas cum solvendo non
simus.*

XLIX. Indirectè illam ex hypothesebus & concessis astruunt di-
cendo 1. Neminem in hac carne corruptibili vivere, aut vivere pos-
se sine peccato Actuali, Bellarm. l. 4. c. 12. quod si verum est, sequitur,
nullum hominem posse implere Legem Dei: quid enim aliud pec-

caturum Actuale est quàm *ἀνομία*, & transgressio Legis? Nec dantur
in se, & sua natura (quod excipit Adversarius) peccata venialia,
sed omnia morte, & damnatione aeternā sunt digna, quia summum
& infinitum bonum offendunt. 2. *Hominem in hac vita non posse esse
certum de gratia Dei.* Sed quare de gratia divina, & salute sua du-
bitaret amplius renatus, si exactissimam illam, quam Lex requirit,
obedientiam non tantum attingere, sed etiam superare valeret.
L. Itaque testante Scriptura, probante Experientia, dictante con-
scientia absoluta in hoc fragilitatis statu impletio non erit exspe-
ctanda; Sed in altera illa vita perfectissime Lex aeterna servabitur,
& illa duo praecepta de diligendo Deo, & proximo non in lectione, sed in
ipsa perfecta, & sempiterna dilectione tenebimus. Augustinus l. 1. Re-
tract. c. 16. Quando non amplius adorabimus, sed gustabimus, non
perspicimus, sed apprehendemus patriam, nec suspirabimus de longē
salutantes. O veritas! exsulum patria, exsiliij finis video te; sed intra-
re non sinor carne retentus, nec dignus admitti peccatis sordens.
Bernhardus sermone 10. in Cantic.

πάντων δόξα Θεῷ.

U dederas vires homini, Rex maxime,
jussis
Obsequium prestare tuis; poscis tibi praestet,
At desunt vires; veteris contagia noxae
Impediunt. Ni tu venisses Christe Redemptor
Ac legem implēsses, Brebi nos poena maneret.
Obstrepis his frustra mala mens. At tu RADIGINI
Christi is defensum nomen. Tu pergito vera
Defensare, feres doctorum premia laurum.

Johannes Quistorpius D.
& Theol. Facult. Senior.

Nemo

Nemo implere potest summo conamine legem.
Ergò Evangelio gratia major inest.

congratulationis ergo faciebat.

Petrus **Dreyer/**

Hattersfl. Hoff.

Legem implere Dei nostris par viribus olim
Res erat, humanum pòst superavit opus.
Christus agens hominum partes suffecit abundè
Implendæ legi; Sic sibi nostra salus,
Nixa ejus meritis, constat; quod ritè, virorum.
Doctorum acceptò calculò, Amice, doces.
Aggrederis rem laude vehi dignam. Deus adsit
Ipse tuis cæptis. Hinc tibi surget honos.

l. m. g. fac.

Jacobus Fabricius.

Dithmars.

Dum legem impleri non posse, ostendis apertè,
Imples hoc ipso munus, Amice, tuum.

Stattius Crugerus, Slev.

Non humana potest vis ulla satisfacere Legi.
Verane simpliciter, dic FRIDERICE, Thesis?

*En! præstare potest omnes Phariseus abundè
exteriùs Leges, exteriùsque nitet!*

*Jussa mali Divi, Legem Manichæus abundè
(nonne vides?) sese solvere posse putat!*

Actum

Actum Pelagius. *Sed vim Caelestus & actum.*
 Semique-Pelagius corda parare *jubet.*
 Euagrius, Catharus, verum, iustumque *Jehovam*
poscere; sed facili mente juvare putant.
 Non adeò rigidas Servetius *atque* Photinus
adspiciunt Leges. Arminiusque *probat.*
Nec modò possibilem; facilem quin dicere Legem
hant dubitat Schwenckfeld, *suave-ciensq; jugum.*
En! infusa Papam *titillat* gratia, amorque,
 (*fortè sui!*) hoc *Legi praeostat opimus opem!*
Imò en! Christus homo potuitne satis dare *Legi?*
Numquid vera tamen, dic FRIDERICE, *Thesis?*
Sed cerebrum purgent alij! Te vera sequuntur,
namquae vera sient, dulcis Amice, probas.
Tu Thesin. Haereticos. Messiam. hominemq;
 potentem
adstruis. enervas. excipis. inde negas.

Haec ex lege amicitiae
 Dn. RESPONDENTI, de Legis impletione,
 contra Legis perversores, secundum
 leges agenti, legabat

Matthias Burchardi,
 Kilone, Holsatus.

XXII. Denique luce clarius est, quod ut
ad Rom. 8. 1. *Nulla damnatio est in his, qui*
quia non imputatur prævaricatio; sed quia
nem ambulant, & quia per gratiam Dei fit, ut
in ipsis. Verba enim illa (*qui non negant*)
cunt causam, cur maledictio in ipsis locum
bunt eos tantum qui non sunt sub maledictio
non contrariatur nobis; nam in his impletur
bus non imputatæ prævaricatione obedien
catur.

XXIII. *Secundam* argumentorum Classe
agunt de dilectione Dei & proximi. Rom. 13.
git, Legem implevit. Item Gal. 5. 14. *Omni*
pletur: ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἐαυτὸν
nos Legem implere posse, quia debemus, &
mumq; diligere. Sed *præ* ex debito, quo D
gimur, *posterius* autem in viribus nostris esse
qualiscunque, & quantulacunque dilectio
tisfacit, sed *salu* & *tanta*, quæ ne minimâ
quæ in sitam, & amaram cupiditatis radicem
dit igitur Antagonista *fallacia Compositioni*
gendo ea, quæ simul vera in hoc statu esse
dilectionem in se, & *abstractè*, non verò con
gem implere: vitium enim corruptæ naturæ
tit cum dilectionis gradum, quem Legis
imbecillitatis memor Deus Opt. Max. no
nihil amplius exigit, quam ut præviâ obe
tione hic in via sincerè diligere incipiamus.

XXIV. Nec à sede nos deturbant reliqu
pro sua sententia stabilienda promittit ex Job.
omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem
& Job. 15. 14. *Vos amici mei eritis, si feceritis*
præcepi autem vobis v. 12. ut diligatis alii a
quæ hic collectio? discipuli Christi debe
Christi, ergo possunt eandem penitus exp
B

is ex Ep.
esu, non
um car
pleatur
) non di
d descri
us ratio
gis, qui
e appli

is, quæ
um dili
none im
e satagit
n proxi
icti, lar
n enim
ivinae sa
laborat,
pit. Lu
conjun
Addimus
jecto Le
n admit
Hujus
at, dum
imputa

sta, quæ
gnoscent
invicem.
pio vobis;
i vos. At
tionem
vivis co
loribus

